

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kinevezés a [Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1898 október 31-ikén kelt elhatározásával dr. *Hubert Emil* könyvtári napidijast nemzeti múzeumi segéddé nevezte ki.

Az iparművészeti múzeum könyvtára. A vallás- és közoktatásügyi miniszter intézkedett, hogy az iparművészeti múzeumnak mintegy hétezer kötetből álló könyvtárát a nagy közönség is használhassa. Ujévtől kezdve a könyvtár olvasóterme nyilvános lesz s így különösen a művészet iránt érdeklődőknek az ismeretszerzésnek egy egészen új forrása nyílik meg. Természetes, hogy ennek a könyvtárnak a nevezetesebb külföldi iparművészeti folyóiratok is járnak. Most már annak a módját is meg kell találni, hogy ezek a megfelelő felügyelet mellett mindjárt megérkezésük után az érdeklődő közönség használatára bocsáttassanak. (—ó.)

Széchenyi-múzeum a Magy. Tud. Akadémiában. Az »*Akadémiai Értesítő*« ez évi májusi füzeté kimutatást közöl azokról a tárgyakról, a melyeket az akadémia részint ajándék, részint vétel útján összegyűjtött, hogy nagynevű megalapítójának emlékét egy u. n. *Széchenyi-múzeum* által is megörökítse. A gyűjtemény könyvtári szempontból is nagyon becses s már ebből az első körvonalozásból kitűnik, hogy az akadémia a Széchenyi-irodalom mentül teljesebb gyűjteményévé akarja fejleszteni. Ilyen módon a kegyelet műve mellett az akadémia a Széchenyi-kultusznak gazdag új forrást nyit meg, midőn rendszeres gyűjteményével a nagy emberre vonatkozó kutatásokat és tanulmányokat így megkönnyíti. A könyvtári anyag legnagyobb részét Széchenyi műveinek különböző kiadásai és fordításai teszik. Azonban ebben a részben is vannak különös érdekességű darabok. Ilyen többek közt a »*Hitel*« német fordításának egy példánya, melybe 1830-ban gróf Széchenyi Istvánné, akkor még gr. Zichy Károly felesége, Széchenyi kérelmére sajátkezűleg írta be észrevételeit és megjegyzéseit. Nevezetes emlék a »*Blick*« kézírata a nyomda számára Széchenyi bejegyzéseivel, továbbá a »*Hitel*« 1830-iki kiadásának egy

példánya Széchenyi sajátkezű aláírása és ezen ajánlásával: »M. gróf Esterházy Károlynak szíves barátsággal«. Igen becses a »Széchenyigyász« jelzésű gyűjtemény, mely időrendben tartalmazza a hatóságok, egyházak, intézetek, egyesületek, magánosok stb. részvétiratait, melyeket Széchenyi családjához intéztek. Széchenyi több levele, a halálakor kiadott gyászjelentések s a vele foglalkozó irodalomnak java része alkotják a Széchenyi-múzeum könyvtári részének többi anyagát. Ezenkívül nagyszámú arckép, metszet, s különböző ereklyék szolgálnak a nagy férfiú sokoldalú tevékenységének és korszakalkotó pályafutásának illusztrálására. (—ó.)

A tizedes bibliografiai rendszer hivei kétség nélkül nagy örömmel fogadták a brüsszeli nemzetközi bibliografiai intézet legújabb kiadványát, a tizedes osztályozás kézikönyvét. (*Manuel de la Classification bibliographique décimale. Exposé et règles.* Bruxelles. Institut international de Bibliographie. 1898. 80 l. 8-adrét.) Tizenöt fejezetben tárgyalja ez a kézikönyv a már többször ismertetett osztályozási rendszer különböző kérdéseit. Utasításokat ad arra, hogy miként kell egyes szakok újabb és újabb részletezéseit keresztül vinni. Megjelöli a szempontokat, melyek az osztályozási számmal kifejezhetők, úgy hogy ez a szám egymagában a legkülönbözőbb irányokban is meghatározza az egyes műveket. S mind e fejtegetéseket példákkal magyarázza. Azt hisszük, hogy ez a legajánlatóbb segéd-eszköz azok számára, a kik a tizedes osztályozással methodikusan és gyakorlatilag meg akarnak ismerkedni. (e.)

A gyöngyösi glosszák kódexe. Az a kódex, melyben a gyöngyösi glosszák fenn maradtak, kis nyolczadrétű papiros kézirat. Blaho V. ferenczes atya gondosságának köszönjük, hogy a kódex a mult század izlésével bérbe van kötve. A bekötött kódex hátulsó lapján ez a felírás van: »Codex MS Statuta Antiqu. in Athya. continens.« A kódex tartalmának legfőbb, s magyar nyelvi szempontból legbecsesebb darabja valóban az a rész, a hol az 1499-dik évi atyai konstitúciók vannak leírva. Maga a kódex azonban gyűjtéletes munka. Az összesen 174 a/b lapra terjedő kéziratban más, kulturtörténetileg is becses dolgok vannak. Blaho V. a bekötéskor a kézirat elejére a kódex különböző cikkeit röviden összefoglalva, ezt írta: »Codex MS. continet: Fragmenta actorum capituli a. 1513. in Visegrad, cum notatiunculis de incendio Bathoriensi a. 1513. et bello rusticorum a. 1514. duce Georgio Zékely. Constitutiones familiae Hungariae observantium, cura vicariali fratris Osvaldi de Lasko, in capitulo Athyensi 1499. editas, cum additionibus, probabiliter ex statutis Pakosiensibus, descriptas manu eujusdam fratris Ladislai a. 1512. Statuta capituli Budensis a. 1515. Ordinarium, seu coeremoniale fratrum minorum, a f. Emerico de Strigonio a. 1513. scriptum. Dubia super regulam fratrum minorum. Exhortationes ad religiosos, praesertim visitationis occasione, connotatas per f. Eme-

ricum de Strigonio, vulgo Esztergami, tum gvardianum conventus de Zántho (Szántó ad Tállyam, pertinentis ad custodiam Patakiensem) anno 1516., quo probatur, haec manuscripta ad eum pertinuisse.

Item: Modum visitationis, cum memoria fratrum *de Remethynch*. Formam obediencialis. modum induendi novitium; et mittendi discretum ad capitulum. Indulgentias, ut fertur, a Leone X. concessas. Responsa in capitulo Mantuae 1504. circa PP. Hungaros. Statuta capituli Budensis 1505. Demum capituli Jasbereniensis a. 1537. Compactus iterum Cassoviae anno 1785. quo iussu regio, regularium conventus superiorem ipsi sibi eligere coeperunt.«

Magából ebből a rövid tartalmi felsorolásból is látható, hogy a gyöngyösi glosszák kódexe a magyar szavakon kívül tartalmaz egyéb becses emlékeket is. Ide e becsesebb dolgok közé tartozik, Székely-Dózsa György lázadásáról szóló tudósítás, a szent-ferencz-rend különböző házainak történetére vonatkozó számtalan adat. — E pár sorral fel akartam hívni az érdeklődők figyelmét a gyöngyösi kódexre, magam ezuttal megelégszem annak a kijelentésével, hogy a *Cod. Ms. lat. Gyöngyösiensis* több kézírása. — E különbözően írt darabok közül a »Forma obediencialis«-t és a »modus induendi novitium, et mittendi discretum ad capitulum«-ot ugyanaz a kéz vetette papírra, a mely az általam közzétett gyöngyösi latin-magyar szótártörödékek nagyobb felét másolta. Ez az író az általam A.) írónak jelzett szerzetes. M. J.

Régi Magyar Könyvtár. A Heinrich Gusztáv szerkesztésében megjelenő nagybecsű vállalat megindulását és első négy kötetét jeleztük már e helyen. (M. Ksz., 1897. 110. l.) Addig is, míg behatóan ismertethetnők az egész gyűjteményt, felsoroljuk folytatólagosan az újabban megjelent köteteket. V. Poncianus históriája. Bécs, 1573. Kiadta *Heinrich Gusztáv*. 231 l. 1 frt. — VI. Gyöngyösi István, A család Cupidonak kegyetlenségét megismerő és annak mérges nyílaít kerülő tiszta életnek geniusza. A költő kéziratából kiadta *dr. Rupp Kornél*. 194 lap. 1 frt. — VII. Bessenyei György, A természet világa v. a józan okosság. A költő kéziratából első ízben kiadta *Bokor János*. 407 l. 1 frt 80 kr. — VIII. Dugonics András, Az arany pereczek. III. kiadás. Magyarázatokkal és szótárral kiadta *Bellaagh Aladár*. 368 l. 1 frt 60 kr. — IX. Balogh István, Ludas Matyi. Bohózat 3 felvonásban. Kiadta *Bayer József*. 96 l. 50 kr. — X. Mondolat. Dicsalóm, 1813. Kiadta *Balassa József*. Két hasonmással. 109 l. 50 kr. — XI. Felelet a mondolatra, Pesten 1815. Kiadta *Balassa József*. Függelék: A mondolat és a felelet egykorú bírálatai és Somogyi Gedeon válasza a feleletre. 114 l. 50 kr. — XII. Telegdi Miklós pécsi püspöknek felelete Bornemissza Péter Fejtegetés című könyvére. Az 1580-iki kiadás után közrebocsátotta *dr. Rupp Kornél*. 172 l. 80 kr.

Sayous-bibliografia. Magyarország történetének lelkes francia művelőjéről, *Sayous Edéről* meglehangú megemlékezést írt *Pingaud Léonce* (Notice sur M. Edouard Sayous par Léonce Pingaud. Besançon 1898. 24. l.). Ismerteti nagy vonásokban a szorgalmas tudós és történetíró életét és munkásságát, végül pedig pontos bibliografiai kimutatást nyújt erről a ránk nézve annyira fontos tevékenységről. Kitűnik ebből, hogy Sayous élete munkájának legnagyobb részét hazánk történeti multjának és jelenének ismertetésére szánta. 1872-től 1896-ig úgyszólván minden évre esik egy vagy több magyar tárgyú dolgozata. Ezenkívül föl vannak sorolva azok a czikkei is, a melyeket a *Histoire generale*-ba és a *Grande Encyclopedie*-be írt Magyarországról. Azok a könyvtáraink, melyeknek programkörébe vág a hazánkat érdeklő külföldi irodalom konzerválása, e füzet révén megtudhatják, hogy mi hiányzik náluk a Sayous magyar tárgyú munkáiból. S ezt megtudva, most még könnyen pótolhatják a hiányokat. Különösen e miatt szoltunk itt Pingaud füzetéről. (e.)

Könyvkötészeti pályázat. Mint igen örvendetes jelenségről kell megemlékeznünk arról a pályázatról, melyet *Wodianer Arthur* a Lampel-féle könyvkiadó vállalat egyik főnöke egy modern stílus e mellett határozottan magyaros jellegű könyvtábla tervrajzára hirdetett. *Radó Antal* Magyar Költők Albuma című könyvéhez készítenő bekötési tábla volt a feladat, s mint az eredmény mutatja, a pályázat kihirdetője igen jó szolgálatot tett a hazai iparművészet ügyének, mikor ezen a téren is versenyre hívta az iparművészeti díszítő festészet művelőit. A »*Magyar Iparművészet*« szeptemberi füzete be is mutatja reprodukciókban a kitüntetett és megdicsért tervezeteket. Az első kétszáz koronás díjat a pályabírószág egyhangulag a Magyar Iparművészet jelisével pályázó műnek ítélte oda, mely »úgy a magyaros motívumokból megkomponált díszítményének szerencsés csoportosítása, mint a könyvtábla szövegének újszerű izléses elrendezésével a többi munkák fölött áll.« Szerzője *Helbing Ferencz*, a ki e munkájával először lép a nyilvánosság elé. Kivüle igen becses munkákkal tüntek ki *Horti Pál*, *Mirkovszkyné Greguss Gizella*, *Mészáros László* és *Petridesz János*. A modern iparművészeti forrongás nyomait mutatja mindenik munka. Azonban a magyar díszítő stíl ujabban annyiszor hangoztatott problémája is többé-kevésbbé sikerült megoldást nyer egyik-másikon. (—ó.)

A hazai hirlapok jegyzéke, a Magyar Könyvszemle újabb évfolyamainak rendes melléklete, azon változások következtében, melyeket a köteles példányokról szóló törvény intézkedései a lapok beküldésének idejében és ennek folytán feldolgozásuk folyamatában is előidézték, a jelen évfolyamba nem volt felvehető s 1899-től kezdve a folyóirat első füzete mellékleteként, az előző év összes változásait feltüntetető jegyzék alakjában fog megjelenni.